

Forberedelse til Økonomipeil

Velkommen til oss!

Vi gleder oss til å møte dere og undervise klassen i personlig økonomi gjennom programmet Økonomipeil. For å gi elevene best mulig læringsutbytte, har vi laget noen forberedende oppgaver som dere gjerne kan jobbe med før vi møtes. Dette er ikke noe som må gjennomføres, men kan være en fin oppkjøring til det vi skal gjennomgå. Vi vil snakke om deler av oppgaveinnholdet i undervisningen.

Oppgave 1. Begreper

Under har vi samlet noen begreper som er knyttet til personlig økonomi og som det kan være nyttig å ha en forståelse for i forkant. Begrepene varierer i vanskelighetsgrad. Kanskje har dere også flere som dere ønsker å inkludere og som vi kan snakke om når vi møtes?

Forslag til gjennomføring: Forklare begrepene til hverandre, spille memory eller gå i grupper og snakke sammen.

Begrep	Forklaring
Inntekt	Inntekt er inntjening av penger. Dette kan blant annet være lønnsinntekt eller lommepenger.
Utgift (kostnad)	Utgift er en utbetaling i forbindelse med kjøp av varer eller tjenester man har mottatt. Det kan for eksempel være klær eller telefonabonnement. Altså, pengene man bruker og regninger man må betale.

Bruttolønn	Lønnen du mottar før skatt
Nettolønn	Lønn etter skatt, altså lønnen du får utbetalt
Skatt	Skatt trekkes fra lønnen før du får den utbetalt. Arbeidsgiver gjør dette for deg. Skatt brukes til å finansiere offentlige oppgaver som helsetjenester, drift av sykehus, utdanning og samferdsel.
Budsjett	Oppstilling av planlagt bruk av midler (inntekt) i en bestemt tidsperiode. Et grunnprinsipp i budsjettering er at det skal gå i balanse, det vil si at utgiftene = inntektene.
Rente	Rente er prisen du betaler for å låne penger eller prisen banken betaler deg for at du sparer penger.
BankID	BankID er en personlig og enkel elektronisk legitimasjon for sikker identifisering og signering på nettet.
Lån og stipend	Stipend er penger du ikke trenger å betale tilbake. På høyere utdanning, for eksempel universitet og høyskole eller fagskole, er det vanlig med en kombinasjon av lån og stipend. Lån er penger du må betale tilbake senere med renter.
Aksje	En aksje er en eierandel i et aksjeselskap. Det betyr at når du kjøper en aksje, blir du medeier av det selskapet du investerer i.
Avkastning	Avkastning er gevinst eller tap av en investering over en tidsperiode. En positiv avkastning betyr at investeringen har steget i verdi, mens en negativ avkastning betyr at den har tapt seg i verdi.

Oppgave 2. Spørsmål til ettertanke

Elevene kan ha nytte av å reflektere og prate sammen om ulike aspekter ved sin personlige økonomi. Det kan være nyttig å dele erfaringer og kunnskap med hverandre. Dette kan også være en refleksjonsoppgave for hver enkelt elev. Bruk gjerne disse spørsmålene som utgangspunkt for refleksjonen:

- Hvorfor er det viktig å spare, og hvordan kommer du i gang?
- Hvordan får du kontroll på økonomien gjennom et budsjett?
- Hvordan betaler du en regning og hva skjer dersom du ikke gjør det?
- Hva betyr det å låne og hvilke lån bør du unngå?
- Hvordan beskytter du deg på nettet slik at du ikke blir lurt for penger?
- Hvor mye koster det å bo hjemme fremfor å flytte hjemmefra?
- Hva er rente?

Oppgave 3. Budsjett

Dette er en oppgave der elevene kan reflektere rundt et tenkt budsjett der de må gjøre visse prioriteringer for at det skal gå i balanse. Budsjettet kan enten settes opp i grupper eller elevene kan gjøre oppgaven hver for seg.

Under har vi lagt inn et eksempel på et budsjett der årlig bruttoinntekt er ca. kr 500.000. Det vil si at man får en netto lønn hver måned på kr 31.375. Vi har fylt inn noen av postene for dere. Etter at boligutgifter, transport, mat og forsikring er betalt, har man kr 12.368 igjen til å fordele på de andre utgiftspostene.

Spørsmål til elevene:

- Hvor mye hadde du/dere satt av til sparing om dette var deres budsjett?
- Hvordan hadde du fordelt det resterende beløpet på de andre postene?
- Er det noen andre måter man kan gjøre det på?
- Hva er andre utgifter? Gi noen eksempler.

INN	
Netto lønn	31.375
TOTAL	31.375

UT	
Boutgifter	13.620
Transport	897
Mat og dagligvarer	4.190
Fritid	
Klær	
Sparing	
Forsikring	300
Andre utgifter	
Total	19.007

Bonusoppgave: Du får en regning på kr 1.500 fordi du plutselig må til tannlegen. Hvordan ville du ha justert budsjettet for å kunne betale dette?

Vi gleder oss til å snakke mer om denne tematikken når dere kommer.

Velkommen!